

Opinia prawna w zakresie interpretacji obowiązujących przepisów prawa w przedmiocie określenia podstawy i wysokości opłat związanych z otwarciem i przeprowadzeniem przewodu doktorskiego, a także podmiotu zobowiązanego do ich poniesienia.

Analizy przepisów dokonano w oparciu o:

1. ustawę z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U. Nr 164 poz. 1365)
2. ustawę z dnia 14 marca 2003 r. O stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. Nr 65, poz. 595)
3. rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 września 2011 r. w sprawie wysokości i warunków wypłacania wynagrodzenia promotorowi oraz za recenzje i opinie w przewodzie doktorskim, postępowaniu habilitacyjnym oraz postępowaniu o nadanie tytułu profesora
4. rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa wyższego z dnia 22 września 2011 r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodach doktorskich, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora.
5. rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa wyższego w sprawie warunków wynagradzania za pracę i przyznawania innych świadczeń związanych z pracą dla pracowników zatrudnionych w uczelni publicznej z dnia 11 grudnia 2013 r. (Dz. U. z 2013, poz. 1571).
6. rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie studiów doktoranckich i stypendiów doktoranckich z dnia 12 grudnia 2013r. (dz. U. z 2013, poz.1581)

Na nauczycieli akademickich i pracowników naukowych nałożony został ustawowy obowiązek przyjęcia funkcji promotora, promotora pomocniczego, członka komisji

egzaminacyjnej w przewodzie doktorskim, recenzenta w przewodzie doktorskim. Jednakże z tytułu pełnienia dodatkowej funkcji osobie takiej należy się wynagrodzenie.

Wynagrodzenie opisane w zdaniu poprzedzającym **wypłaca jednostka organizacyjna przeprowadzająca przewód doktorski - w PAN jest to instytut**, z tym że jednostka zatrudniająca osobę ubiegającą się o nadanie stopnia lub ta osoba może przejąć ten obowiązek (art.30 ust. Ustawy o stopniach naukowych) Zaś sama wysokość stawek określona została w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, i tak:

Promotorowi w przewodzie doktorskim, po podjęciu przez radę jednostki organizacyjnej uchwały o nadaniu stopnia doktora, przysługuje jednorazowe wynagrodzenie w wysokości 100% minimalnej stawki wynagrodzenia zasadniczego profesora zwyczajnego, określonego w przepisach o wynagradzaniu nauczycieli akademickich, zwanej dalej „stawką wynagrodzenia”- w 2014 roku jest to 4949 zł, w 2015 r. będzie 5390 zł. Wynagrodzenie to może zostać podwyższone o 50% w przypadku, gdy przewód doktorski dotyczył cudzoziemca i był prowadzony w języku obcym lub osoby niepełnosprawnej, jeżeli rodzaj niepełnosprawności wymaga od promotora posiadania szczególnych kwalifikacji (rozporządzenie w sprawie wysokości i warunków wypłacania wynagrodzenia...).

Ponadto, osobom opracowującym recenzje w przewodzie doktorskim przysługuje wynagrodzenie w wysokości 34% stawki wynagrodzenia (wskazanej powyżej) za recenzję w przewodzie doktorskim. Stawki określane w ten sposób są stawkami „sztywnymi”.

W świetle powyższych unormowań za zasadne uznać należy, iż ze względu na fakt, że Ustawa ustalonymi opłatami obciąża jednostkę naukową, a jedynie fakultatywnie koszty te może na siebie przyjąć doktorant, **wszystkie koszty administracyjne związane z otwarciem i przeprowadzeniem przewodu również nie powinny obciążać doktoranta.**

Wobec powyższego, a przede wszystkim z uwagi na dość lakoniczne regulacje w tym przedmiocie, większość wątpliwości w zakresie ewentualnych kosztów nauki ponoszonych przez doktoranta, czyli zarówno koszty związane z odbywaniem studiów, jak i te związane z otwarciem i przeprowadzeniem przewodu doktorskiego, winna wyjaśniać w swej treści umowa zawarta pomiędzy doktorantem a jednostką naukową, w której odbywał będzie studia. Wskazuje na to chociażby zapis art. 195 ust.10 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, który stanowi, iż **warunki odpłatności za studia doktoranckie określa umowa zawarta pomiędzy uczelnią lub jednostką naukową a doktorantem.** Uznać należy, iż zarówno **warunki odpłatności za studia jak i opłaty związane z otwarciem i przeprowadzeniem przewodu doktorskiego powinny zostać precyzyjnie określone**, bowiem jak wynika z zawartej w art. 2 ust. 1 pkt 10 Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym definicji „studia

trzeciego stopnia”, tj. studia doktoranckie kończą się po przeprowadzeniu przewodu doktorskiego i obrony rozprawy doktorskiej- uzyskaniem kwalifikacji trzeciego stopnia. Warto wskazać, że powyższa umowa, winna być zawarta w formie pisemnej nie później niż z chwilą rozpoczęcia studiów doktoranckich.

Jak również wskazane zostało przez ustawodawcę - studia doktoranckie mogą być studiami środowiskowymi, prowadzonymi przez jednostki organizacyjne uczelni oraz jednostki naukowe. Zadania poszczególnych jednostek oraz **sposób finansowania studiów doktoranckich określają umowy (również opłaty związane z otwarciem przewodu) zawarte między tymi jednostkami a doktorantem.**

Zatem, powyższe wskazuje, iż w sytuacji gdy ani Statut jednostki naukowej prowadzącej studia doktoranckie, Regulamin Studiów, czy stosowna Uchwała, ani też umowa zawarta z doktorantem nie określają kosztów związanych z przeprowadzeniem przewodu doktorskiego, do pokrycia których zobowiązany jest doktorant - nie ma podstaw prawnych do naliczania mu dodatkowych opłat.

Już tylko na marginesie warto wskazać, iż **Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego określił także należność za wydanie dyplomu czy odpisu:**

Za wydanie oryginału dyplomu wraz z odpisem w języku polskim, odpisu dyplomu w tłumaczeniu na język angielski albo duplikatu dyplomu pobiera się opłatę w wysokości nieprzekraczającej kosztów sporządzenia tych dokumentów, nie wyższej jednak niż:

- 1) Za dyplom wraz z odpisem w języku polskim - 120 zł;
- 2) Za odpis dyplomu w tłumaczeniu na język angielski - 80 zł.
- 3) Za wydanie duplikatu dyplomu pobiera się opłatę o połowę wyższą niż za wydanie oryginału dyplomu.

Warszawa, 10.11.2014r.

W imieniu Komisji Prawnej Rady Samorządu Doktorantów PAN opinię sporządziła:

mgr Nina Skórska

Nina Skórska
Nina Skórska
Prawnik

